

# МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

## Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

доц. Гугнін Е.А.

«23» 09 2021 року

### РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 34 «Середовище функціонування бізнесу»**

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 «Менеджмент»

(код і найменування спеціальності)

освітня програма

(спеціалізація) «Менеджмент вбудівництві»

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, Фізико-технічний

факультет Будівництва, архітектури та дизайну

(найменування інституту, факультету)

мова навчання українська

2021 рік

Робоча програма «Середовище функціонування бізнесу»

для студентів

(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітня програма

(спеціалізація) Менеджмент в будівництві

(назва освітньої програми (спеціалізації))

«31» 08 2021 року - 18 с.

Розробник: Ханенко А.В., к.е.н. доц. каф. ПТБД

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності»

Протокол від «31» серпня 2021 року № 14

Завідувач кафедри «Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності»

«31» серпня 2021 року \_\_\_\_\_ (підпис) (А.М. Ткаченко)  
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету будівництва, архітектури та дизайну  
(найменування факультету)

Протокол від «02» 09 2021 року № 2

«02» 09 2021 року Голова \_\_\_\_\_ (підпис) (В.О. Савченко)  
(прізвище та ініціали)

### Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 <u>«Управління та адміністрування»</u> (шифр і найменування)	нормативна	
Модулів –1	Спеціальність <u>073«Менеджмент»</u> (код і найменування)  освітня програма <u>Менеджмент в будівництві</u> (назва освітньої програми)	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів –2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - (назва)		<b>Семестр</b>	
Загальна кількість годин –150		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –4 самостійної роботи студента –6	Освітній ступінь: бакалавр	<b>Лекції</b>	
		30год.	6 год.
		<b>Практичні, семінарські</b>	
		30 год.	6 год.
		<b>Лабораторні</b>	
		год.	год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		90год.	138год.
<b>Індивідуальні завдання:</b> год.			
<b>Вид контролю:</b> екзамен			

#### Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –66,7% / -

для заочної форми навчання – 4,3% / -

## 1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів системи теоретичних знань про поведінку економічних суб'єктів за ринкових умов, ухвалення оптимальних господарських рішень за обмежених ресурсів. Набуття навичок вдумливої осмисленого ставлення до явищ економічного середовища, формування здатності до розв'язання економічних завдань, вміння застосовувати в різних поєднаннях елементи економічних знань до конкретних економічних ситуацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Середовище функціонування бізнесу» є: вивчення теоретичних засад функціонування бізнесу в мікро- та макросередовищі, набуття необхідної сукупності теоретичних знань з управління бізнесом на сучасному етапі, з розвитку економіки країни, набуття студентами навичок економічної практики в умовах ринкових відносин, розуміння суперечностей складного економічного сьогодення і критичного сприйняття сучасної економічної реальності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

- предмети економіки і економічної теорії;
  - процес пізнання економіки;
  - мікро- та макроекономіку;
  - методи мікроекономічних досліджень.
  - суспільне відтворення, моделі суспільного відтворення;
  - економічний спосіб мислення:
  - економічні проблеми: обмежений прибуток, необмежені бажання, бюджетне обмеження та бюджетну лінію, суспільні економічні проблеми, обмежені ресурси, ресурсні категорії;
  - теорію раціональної поведінки споживача;
  - основні мікро- та макроекономічні проблеми та механізми їх вирішення;
  - зміст і особливості організаційно-правових форм фірм, як первинних організаційних одиниць бізнесу;
  - економічні моделі національного виробництва, їх відмінності;
  - систему національних рахунків, її основні показники;
  - механізм впливу бюджетно-податкової кредитно-грошової політики на макроекономічну рівновагу;
  - основні концепції грошей та інструментарій грошової політики;
- повинен вміти:
- розрізняти та дати характеристику теорій, принципів, моделей;
  - з'ясувати зміст уподобань споживача і його ринкового кошика;
  - визначити стан рівноваги споживача і з'ясувати, під впливом яких факторів він може змінюватись;
  - навчитися визначати раціональний обсяг споживання благ;
  - з'ясувати сутність і фактори виробничого процесу;

- простежити залежність виробничого процесу від масштабів фірми.
- оцінювати основні взаємозв'язки між системою національних рахунків (СНР), моделювати макроекономічну рівновагу залежно від сукупного попиту і пропозиції;
- аналізувати наслідки безробіття та інфляції, дискреційної фіскальної політики;
- оцінювати ознаки і вплив кредитно-грошової політики уряду на динаміку виробництва;
- виявляти і оцінювати чинники економічного зростання України, принципи макроекономічні зв'язки;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

**інтегральну компетентність:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

**загальні компетентності (ЗК):**

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10 Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК11 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

**спеціальні (фахові) компетентності (СК):**

СК23датність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК33датність визначати перспективи розвитку організації.

СК7 Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту

СК12 Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

**очікувані програмні результати навчання:**

ПР23берігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПР3Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПР4Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень

ПР6 Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР10 Показувати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації

ПР11 Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності.

ПР16 Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПР17 Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера

## 2. Програма навчальної дисципліни

### Змістовий модуль 1. Мікроекономічне та макроекономічне середовище бізнесу

#### *Тема 1. Взаємозв'язок «реальної економіки» з «економічною теорією». Невідривність мікро- та макроекономіки*

Зародження і розвиток економіки та економічної теорії. Предмети економіки і економічної теорії. Мікроекономіка і макроекономіка. Процес пізнання економіки. Методи мікроекономічних досліджень

#### *Тема 2. Обмеження, альтернативи, вибір*

Ключові концепції: особистість, стосунки між людьми, економіка загалом і як стандарт життя. Економічний спосіб мислення: дефіцит і вибір, усвідомлена поведінка. Економічні проблеми: обмежений прибуток, необмежені бажання, бюджетне обмеження та бюджетна лінія, суспільні економічні проблеми, обмежені ресурси, ресурсні категорії. Економічна проблема для суспільства. Вибір споживача та зростання вартості можливостей.

#### *Тема 3. Суспільне відтворення*

Суспільне відтворення як основа національної економіки. Структура сукупного суспільного продукту, проблема його реалізації. Моделі суспільного відтворення.

#### *Тема 4. Теорія раціональної поведінки споживача*

Натуральне господарство і товарне виробництво. Товар та його складові. Уподобання споживача. Криві байдужості та їхні властивості. Бюджетні обмеження. Споживчий вибір.

#### *Тема 5. Попит і пропозиція, їх взаємодія*

Ринковий попит і закон попиту. Крива попиту. Визначення попиту. Зміни в попиті. Ринкова пропозиція, закон пропозиції. Крива пропозиції. Визначення пропозиції. Зміни у пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Рівновага в ціні і кількості. Виникнення надлишку та дефіциту на ринку. Еластичність попиту і пропозиції. Державне регулювання ринку та його вплив на ринкову рівновагу. Ціни, встановлені урядом – верхня та нижня межі цін.

*Тема 6. Фірма (підприємство) як виробнича система в умовах досконалої і недосконалої конкуренції*

Фірма (підприємство) та її організаційно - правові форми. Фірма як виробнича система. Фірма в умовах досконалої та недосконалої конкуренції. Управління фірмою. Відкриття, банкрутство та закриття підприємств.

### ***Тема 7. Макроекономічні показники та їх вимір***

Теоретичні засади та принципи побудови системи національного рахівництва. Показники обсягу національного виробництва. Валовий внутрішній і валовий національний продукт. Показники доходу нації. Валовий і чистий національний дохід. Національне багатство. Номінальні і реальні показники. Економічні індекси і дефлятор ВВП. Новітні макроекономічні показники: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації економіки

### ***Тема 8. Сукупний попит і сукупна пропозиція***

Сукупний попит і його структура. Крива сукупного попиту. Нецінові фактори сукупного попиту. Сукупна пропозиція: функція і фактори, що її визначають. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції

## **Змістовий модуль 2. Держава в системі макроекономічного регулювання**

### ***Тема 9. Наслідки порушення рівноваги: Інфляція та антиінфляційна політика***

Сутність інфляції та її види. Причини інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Крива Філіпса. Сутність та методи антиінфляційного регулювання економіки. Варіанти антиінфляційної політики.

### ***Тема 10. Ринок праці. Зайнятість та безробіття***

Ринок праці, його особливості. Рівновага на ринку праці. Зайнятість та її форми. Причини і форми безробіття. Наслідки безробіття. Державне регулювання ринку праці.

### ***Тема 11. Фіскальна та грошово-кредитна політика держави***

Сутність державних фінансів, державний бюджет та державний борг. Податки та фіскальна політика. Грошово-кредитна політика та тенденції її розвитку

### ***Тема 12. Монетарна політика***

Механізм функціонування грошового ринку. Центральний банк як суб'єкт монетарної політики та механізм створення грошей. Сутність монетарної політики та її стратегії.

### ***Тема 13. Економічне зростання***

Економічне зростання як теоретичне поняття. Визначення економічного зростання та його цілі. Типи економічного зростання. Фактори економічного зростання. Моделі економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток.

### ***Тема 14. Зовнішньоекономічна діяльність***

Світові економічні відносини. Світове господарство: зміст і значення. Розвиток світового господарства. Структура світового господарства. Результати та інструменти зовнішньоекономічної діяльності держави. Зовнішньоекономічна діяльність: сутність, причини, види. Платіжний баланс. Міжнародна валютно-фінансова система. Зовнішня торгівля: сутність, причини виникнення, принципи.

### 3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1.</b>												
<b>Змістовий модуль 1. Мікроекономічне та макроекономічне середовище бізнесу</b>												
<b>Тема 1.</b> Взаємозв'язок «реальної економіки» з «економічною теорією». Невідривність мікрота макроекономіки	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
<b>Тема 2.</b> Обмеження, альтернативи, вибір	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
<b>Тема 3.</b> Суспільне відтворення	10	2	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9
<b>Тема 4.</b> Теорія раціональної поведінки споживача	10	2	2			6	10	-	-	-	-	10
<b>Тема 5.</b> Попит і пропозиція, їх взаємодія	10	2	2			6	10	-	-	-	-	10
<b>Тема 6.</b> Фірма (підприємство) як виробнича система в умовах досконалої і недосконалої конкуренції	10	2	2			6	10	1	1	-	-	8
<b>Тема 7.</b> Макроекономічні показники та їх вимір	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
<b>Тема 8.</b> Сукупний попит і сукупна пропозиція	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	76	16	16			44	76	3	2	-	-	71
<b>Змістовий модуль 2. Держава в системі макроекономічного регулювання</b>												
<b>Тема 9.</b> Наслідки порушення рівноваги. Інфляція та антиінфляційна політика	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
<b>Тема 10.</b> Ринок праці. Зайнятість та безробіття	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
<b>Тема 11.</b> Фіскальна та грошово-кредитна політика держави	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
<b>Тема 12.</b> Монетарна політика	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
<b>Тема 13.</b> Економічне зростання	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
<b>Тема 14.</b> Зовнішньоекономічна	14	4	4			6	14	1	2	-	-	11



діяльність												
Разом за змістовим модулем 2	74	14	14	-	-	46	74	3	4	-	-	67
Усього годин	150	30	30	-	-	90	150	6	6	-	-	138

#### 4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачається навчальним планом	
2		
...		

#### 5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	Взаємозв'язок «реальної економіки» з «економічною теорією». Невідривність мікро- та макроекономіки	2/-
2	Обмеження, альтернативи, вибір	2/-
3	Суспільне відтворення	2/-
4	Теорія раціональної поведінки споживача	2/-
5	Попит і пропозиція, їх взаємодія	2/-
6	Фірма (підприємство) як виробнича система в умовах досконалої і недосконалої конкуренції	2/1
7	Макроекономічні показники та їх вимір	2/1
8	Сукупний попит і сукупна пропозиція	2/-
9	Наслідки порушення рівноваги. Інфляція та антиінфляційна політика	2/1
10	Ринок праці. Зайнятість та безробіття	2/1
11	Фіскальна та грошово-кредитна політика держави	2/
12	Монетарна політика	2/-
13	Економічне зростання	2/
14	Зовнішньоекономічна діяльність	4/2
	Усього	30/6

#### 6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачається навчальним планом	
2		
...		

#### 7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	Взаємозв'язок «реальної економіки» з «економічною теорією». Невідривність мікро- та макроекономіки	4/8
2	Обмеження, альтернативи, вибір	4/8
3	Суспільне відтворення	6/9
4	Теорія раціональної поведінки споживача	6/10
5	Попит і пропозиція, їх взаємодія	6/10
6	Фірма (підприємство) як виробнича система в умовах досконалої і	6/8

	недосконалої конкуренції	
7	Макроекономічні показники та їх вимір	6/8
8	Сукупний попит і сукупна пропозиція	6/10
9	Наслідки порушення рівноваги. Інфляція та антиінфляційна політика	8/10
10	Ринок праці. Зайнятість та безробіття	8/10
11	Фіскальна та грошово-кредитна політика держави	8/12
12	Монетарна політика	8/12
13	Економічне зростання	8/12
14	Зовнішньоекономічна діяльність	6/11
	Усього	90/138

## 8. Індивідуальні завдання

Не передбачається навчальним планом

## 9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (рисунки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

## 10. Методи контролю

Для студентів денної форми навчання: усне та письмове опитування на практичних заняттях, аудиторне розв’язання задач, тестування. Для студентів заочної форми навчання: аудиторне розв’язання задач, захист контрольної роботи, тестування.

## 11. Політика курсу та критерії оцінювання

### Політика курсу

#### Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- самостійна робота включає в себе самостійне опрацювання питань, що стосуються тем лекційних занять, які не викладені під час занять або ж були розглянуті коротко, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання практичних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу;

- індивідуальну роботу студент виконує самостійно, відповідно до методичних вказівок та визначених викладачем завдань і термінів;
- ліквідація заборгованості відбувається під час проведення консультацій з дисципліни за графіком визначеним викладачем;
- здобувачі вищої освіти мають право отримати оцінку за екзамен автоматично – у випадку, якщо впродовж семестру набрали від 60-100 балів;
- здобувачі вищої освіти, після завершення аудиторних занять, мають право підвищити свою оцінку лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.

#### **Політика щодо академічної доброчесності:**

- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент отримує 0 балів і зобов'язаний повторно скласти контрольну роботу чи іспит;
- під час роботи над завданнями, у випадку користування інтернет-ресурсами та іншими джерелами інформації, студент зобов'язаний зазначити відповідне джерело;
- усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%;
- у разі виявлення факту текстових запозичень більше 30% студент отримує за завдання 0 балів і має повторно виконати завдання.

#### **Політика щодо відвідування:**

- відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять) є обов'язковим компонентом навчання;
- з об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись у дистанційному режимі. За погодженням із керівником курсу студент може презентувати виконані завдання під час консультацій;
- студент зобов'язаний дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

#### **Політика щодо якості набутих знань та компетентностей:**

згідно з п. 4.2.2 Положення про систему забезпечення Національним університетом «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості) зі змінами (згідно з рішенням вченої ради університету протокол № 1/21 від 27.08.2021 р.) оцінка якості набутих здобувачем вищої освіти знань та компетентностей здійснюється за результатами контрольних заходів, які включають вхідний, поточний, рубіжний (модульний), підсумковий контроль, а також ректорські контрольні роботи.

**Вхідний контроль** проводиться на початку вивчення нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс. Контроль проводиться на першому занятті за завданнями, які відповідають програмі попередньої(-их) дисципліни. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами, які проводять заняття із

забезпечувальної дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування освітнього процесу.

**Поточний контроль** проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотнього зв'язку між викладачами та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Результати поточного контролю використовується викладачем для коригування методів і засобів навчання та студентами для подальшого планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного чи письмового опитування або експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях тощо, за результатами якого студент допускається до виконання контрольної роботи, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання рівня знань визначаються відповідною кафедрою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією при проведенні заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової екзаменаційної оцінки з певної дисципліни.

**Рубіжний (модульний) контроль** - це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Цей контроль може бути модульним і проводитись у формі контрольної роботи, тестування, виконання розрахункового завдання, курсового проекту (роботи) тощо. Форма контрольного заходу і критерії оцінювання під час рубіжного контролю визначається кафедрою і відображаються у навчальній програмі дисципліни. За підсумками першого та подальшого рубіжного (модульного) контролю викладач може сформулювати підсумкову оцінку знань студентів і оголосити її до початку екзаменаційної сесії. Під час екзаменаційної сесії студенти, які не згодні з оцінкою за підсумками рубіжного контролю, складають екзамен. Модульний контроль є необхідним елементом рейтингової технології освітнього процесу.

**Підсумковий контроль** з дисципліни проводиться у формах семестрового екзамену або заліку (диференційованого заліку) в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом студента.

Оцінювання проводиться за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи:

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни**

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
<b>ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ</b> (протягом кожного з модулів)	<i>Робота на лекціях:</i> - присутність на лекційних заняттях; - участь в експрес-опитуванні (тестуванні); - участь у навчальній дискусії.	до 10 балів за модуль
	<i>Робота на практичних заняттях:</i> - присутність на заняттях; - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни; - усне опитування, тестування, вирішення	до 90 балів за модуль

	практичних завдань, розв'язок задач; - участь у навчальній дискусії, - обговоренні ситуаційного завдання.	
<b>РУБІЖНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КОНТРОЛЬ</b>	Модульний контроль № 1	Максимальна оцінка – 100 балів
	Модульний контроль № 2	Максимальна оцінка – 100 балів
<b>ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ екзамен</b>	Екзамен включає 2 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється до 25 балів та практичне завдання, що оцінюється до 50 балів. Залік проходить у формі співбесіди.	Критерії оцінювання зазначено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ECTS»

За роботу на лекційних та практичних заняттях бали розподіляються таким чином:

<b>Бали</b>	<b>Критерії оцінювання</b>	<b>Рівень компетентності</b>	<b>Оцінка</b>
<b>90-100</b>	Здобувач вищої освіти демонструє: - творчий підхід до засвоєного матеріалу, повноту і правильність виконання завдання; - вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях; - глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень; - чітке, послідовне викладення відповіді; - вміння пов'язати теорію і практику; - бере активну участь у науковій роботі (конференції, круглі столи, наукові семінари, публікація статей).	<b>Високий</b> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з дисципліни	<b>Відмінно (А)</b>
<b>85-89</b>	Здобувач вищої освіти демонструє: - глибоке знання матеріалу, повноту і правильність виконання завдання, проте мають місце деякі непринципові помилки чи помилки несуттєвого характеру; - переважання логічних підходів у відповідях на питання; - вміння пов'язати теорію з практикою	<b>Достатній</b> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з дисципліни, однак під час відповідей припустився незначних неточностей.	<b>Добре (В)</b>
<b>75-84</b>	Здобувач вищої освіти демонструє: - належне володіння матеріалом та вміння його застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності (при цьому помилки у відповідях/ розв'язках/ розрахунках не є системними; - переважання логічних підходів у відповідях на питання, проте на додаткові питання з теоретичних положень та практичних завдань відповідь нечітка і неповна; - не завжди має місце чітке прогнозування подій від пропонованих рішень ситуацій; - вміння пов'язати теорію і практику	<b>Достатній</b> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей та відповідних програмних результатів з дисципліни, однак на додаткові питання з теоретичних положень та практичних завдань відповідь не чітка та неповна.	<b>Добре (С)</b>

<b>70-74</b>	Здобувач вищої освіти демонструє: - репродуктивний підхід до засвоювання матеріалу; - недостатню повноту знань при викладенні матеріалу; - засвоєння теоретичного матеріалу, передбаченого програмою дисципліни; - допущення значної кількості неточностей і грубих помилок при вирішенні практичних завдань, які здатний усунути після зауваження викладача; - порушення логічної послідовності при викладенні матеріалу; - вміння пов'язувати питання теорії і практики	<b>Середній</b> Здобувач вищої освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з дисципліни та забезпечує достатній рівень відтворення та застосування основних положень дисципліни	<b>Задовільно (D)</b>
<b>60-69</b>	Здобувач вищої освіти демонструє: - репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу; - недостатню повноту викладення матеріалу; - поверхневі знання основного матеріалу; - наявність значної кількості неточностей у викладі матеріалу; - порушення логічної послідовності при викладі матеріалу; - вміння пов'язувати питання теорії і практики	<b>Середній</b> Здобувач вищої освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з дисципліни і має мінімально допустимий рівень знань з усіх складових навчальної програми дисципліни.	<b>Задовільно (E)</b>
<b>35-59</b>	Здобувач вищої освіти демонструє: - відсутність знань з більшої частини матеріалу, слабе засвоєння принципів положень курсу; - наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань; - відповіді неправильні зі значною кількістю суттєвих помилок; - пасивне опрацювання матеріалу з дисципліни.	<b>Низький</b> Здобувач вищої освіти набув окремих фахових компетентностей та програмних результатів з дисципліни та не забезпечує практичної реалізації завдань, що формуються при вивченні курсу	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання (FX)</b>
<b>1-34</b>	Здобувач вищої освіти демонструє: - повне не виконання вимог робочої програми з вивчення курсу; - наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань; - неграмотне і неправильне викладення відповідей; - пасивне опрацювання матеріалу з дисципліни.	<b>Незадовільний</b> Здобувач вищої освіти не набув фахових компетентностей і не здатний до самостійного вирішення завдань, які окреслює дисципліна.	<b>Незадовільно з повторним вивченням / (F)</b>

За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не отримав мінімальної кількості балів за поточним контролем з окремих змістових модулів, або не згодний з оцінкою, він може під час рубіжного контролю написати модульну контрольну роботу.

Оцінювання рубіжного контролю здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів за модулями відбувається таким чином:

- модуль №1 – 100 балів;
- модуль №2 – 100 балів.

**Модульна контрольна робота** складається з двох теоретичних питань та практичного завдання.

#### Шкала оцінювання завдань модульної контрольної роботи

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичні питання : 2 питання по 25 балів максимум за кожне	20-25 балів	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом в повному обсязі, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання. Відповідь на питання сформульовано в термінах дисципліни, викладено науковою мовою, демонструє авторську позицію здобувача вищої освіти.
	15-19 балів	Здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, самостійно викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	9-14 балів	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	5-8 балів	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питання під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	0-4 балів	Здобувач вищої освіти: - не володіє навчальним матеріалом; - не в змозі його викласти; - не розуміє змісту теоретичних питань
Практичне завдання (максимум 50 балів)	40-50	Здобувач вищої освіти дав повну вичерпну відповідь, яка складається з: - правильного вибору алгоритму вирішення завдання; - правильного арифметичного результату; - доцільного і логічного пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - ґрунтовних висновків. При виконанні завдання допускається не більше 1-2 несуттєвих помилок або описок.
	30-39	Загалом здобувач вищої освіти дав повну відповідь, яка складається з: - правильного вибору алгоритму вирішення завдання; - правильного арифметичного результату (або не більше 3-4 несуттєвих помилок); - пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - висновків. Загалом завдання повинно бути виконано не менш ніж на 75%.
	18-29	Відповідь здобувача вищої освіти: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - містить грубі помилки у розрахунках/має неправильно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним) або не має пояснень та висновків; Загалом завдання виконано менш ніж на 75%.
	10-17	Здобувач вищої освіти розуміє суть завдання, але його відповідь: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - містить грубі помилки у розрахунках/має неправильно визначений

		арифметичний результат (якщо він є необхідним); - не має пояснень та висновків; - містить не більше 30% виконаного завдання.
	0-9	Здобувач вищої освіти: - не розуміє завдання; - не в змозі його виконати; - виконав завдання повністю неправильно - виконав менш ніж 20% завдання.

Результати поточного та модульного контролю узагальнюються таким чином:

Змістовий модуль №1 (Т1, Т2, Т3, Т4, Т5, Т6, Т7, Т8)	Змістовий модуль № 2 (Т9, Т10, Т11, Т12, Т13, Т14)	Визначення остаточної оцінки (максимум 100 балів)
Поточний контроль (ПК 1)	Поточний контроль (ПК 2)	$ПК = (ПК\ 1 + ПК\ 2)/2$
Рубіжний (модульний) контроль (РМК 1)	Рубіжний (модульний) контроль (РМК 2)	$РМК = (РМК\ 1 + РМК\ 2) / 2$
Підсумок		$(ПК + РМК) / 2$

Якщо здобувач вищої освіти не отримав достатньої кількості балів за поточними результатами та результатами модульного контролю, екзамен виставляється за результатами оцінювання за шкалою ЄКТС відповідей (в усній або письмовій формі) на контрольні питання екзамену та виконання практичного завдання. Контрольні питання до екзамену здобувачі вищої освіти розміщено в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. Структура екзаменаційного білета відповідає структурі модульної контрольної роботи та оцінюється за аналогічними критеріями.

*Приклад для екзамену*

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест (екзамен)	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

Таким чином, остаточна оцінка за курс для здобувачів вищої освіти *денного відділення* розраховується за одним з таких варіантів:

**Шкала оцінювання: національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
85-89	<b>B</b>	добре	
75-84	<b>C</b>		
70-74	<b>D</b>	задовільно	
60-69	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни



До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Зміст завдань контрольної роботи розміщено в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни.

За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не виконав, або не зміг захистити контрольну роботу, або не згоден з оцінкою, він складає екзамен з дисципліни. Структура екзаменаційного білета відповідає структурі модульної контрольної роботи (два контрольні питання, що виконуються в усній або письмовій формі, та практичне завдання) та оцінюється за аналогічними критеріями. Контрольні питання до екзамена здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. До екзаменаційної відомості заносяться результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

## 12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Середовище функціонування бізнесу» [Електронний ресурс] / Укладач Ханенко А.В.
2. Методичні вказівки до виконання контрольної та самостійної роботи з дисципліни «Середовище функціонування бізнесу» [Електронний ресурс] / Укладач Ханенко А.В.

## 13. Рекомендована література

### Базова

1. Андреюк Н.В., Кузнецова Л.В., Салатюк Н.М. Мікроекономіка: Основи теорії та практикум: Навч. посіб. — К.: НУХТ, 2019. — 408 с.
2. Білецька, Л.В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : підручник для ст-тів ВНЗ / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савіч. — К. : Центр учбової літератури, 2017. — 664 с.
3. Корсікова, Н.М. Макроекономіка: навчальний посібник для ст-ів ВНЗ / Н М Корсікова. — Львів : Магнолія-2006, 2019. — 240 с.: іл
4. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
5. Кулішов, В.В. Макроекономіка: основи теорії і практикум: навчальний посібник / В.В. Кулішов. — 3-е видання. — Львів: Магнолія 2006, 2019. — 254 с
6. Макроекономіка: учебник / В.Д. Базилевич, Е.С. Базилевич, Л.А. Баластрик; под ред. В.Д. Базилевича: Киев. нац. ун-т им.Т. Шевченка.— Киев:Знання, 2015. – 694 с.

7. Макроекономіка : підручник / О.М. Козакова, Е.М. Забарна. – Херсон : Олді-плюс, 2019. – 428 с.

8. Макроекономіка: базовий курс [Електронний ресурс] : навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т.Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] — К. : КНЕУ, 2016. — 254 с.

9. Оверченко В. І., Мажак З.М., Софій М.І. Мікроекономіка: Навчальний посібник./ за наук. ред. О.Л. Ануфрієвої. – Івано-Франківськ - «ЛілеяНВ». – 2015. – 348 с.

10. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.

11. Солонінко К.С. Макроекономіка: навч.-метод. посібник. – К: «Центр навчальної літератури». – 2019. – 200 с.

### Допоміжна

1. Економіка та організація підприємницької діяльності: навч. посіб / За заг. ред. д.е.н. Н. В. Сментини. – К: ФОП Гуляєва В.М, 2019. – 320с.

2. Вступ до ринкової економіки трансформаційного типу : навчальний посібник (конспект лекцій) / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, Л.М. Сорока. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 184 с.

3. Макроекономіка: навч. посіб./ за заг. ред. М.І. Макаренка: М.І. Макаренко, Т.О. Семененко, Д.В. Олексіч. – К.: «Центр учбової літератури» - 2014. – 2016 с.

4. Мікроекономіка: підручник / А.П. Наливайко, Л.А. Азьмук, П.Г. Банщиків та ін.- К.: КНЕУ, 2011. – 446 с.

5. Міжнародна макроекономіка. Навч. посібник. Видання 3-тє перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 364 с.

6. Формування бізнес-середовища України в умовах інституційних трансформацій : монографія / Мар'яна Іванівна Мельник. – Львів : ІРД НАН України, 2012. – 568 с.

### 14. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Міжнародний центр перспективних досліджень: <http://icps.com.ua/>
3. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентіві України: <https://niss.gov.ua/>

### 15. Інтернет-джерела

- <http://portal.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України  
<http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики України  
<http://www.minfin.gov.ua/> – Міністерство фінансів України  
<https://www.me.gov.ua/> - Міністерство економіки  
<https://www.kmu.gov.ua/> - Кабінет міністрів України